

Far tager mere og mere barsel – men store forskelle på landsdele

Danske fædre bevæger sig langsomt mod mere ligestilling på barselsfronten viser nye beregninger fra Danica Pension på baggrund af tal fra Danmarks Statistik. Det betyder, at kvinderne haler lidt økonomisk ind på mændene. Men der er store forskelle, hvis vi sammenligner de enkelte landsdele. De københavnske fædre topper med 50 dage på barsel i gennemsnit sammenlignet med 35 dage i gennemsnit på landsplan.

Af Britt Dinesen Christiansen, seniorøkonom i Danica Pension

Der er bevægelse på barselsfronten for mor og far. Beregninger baseret på de seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at danske fædre har øget deres barsel med 18 procent fra 2015 til 2020. Det bringer dem op på 35 dages barsel, mens morens barselsandel er stort set uændret og står for 280 dage. Moren tager altså langt størstedelen af barslen.

I analysen kommer vi ind på udviklingen i fædres barsel, de regionale og uddannelsesmæssige forskelle samt hvad barsel kan have af betydning for pensionsopsparingen.

I gennem analysen er anvendt opgørelsen fra Danmarks Statistik baseret på tal for forældre, der bor sammen, og som er dagpengeberettigede. Statistikken kan ses her: www.statistikbanken.dk/LIGEF11.

Store regionale forskelle på fædres barsel

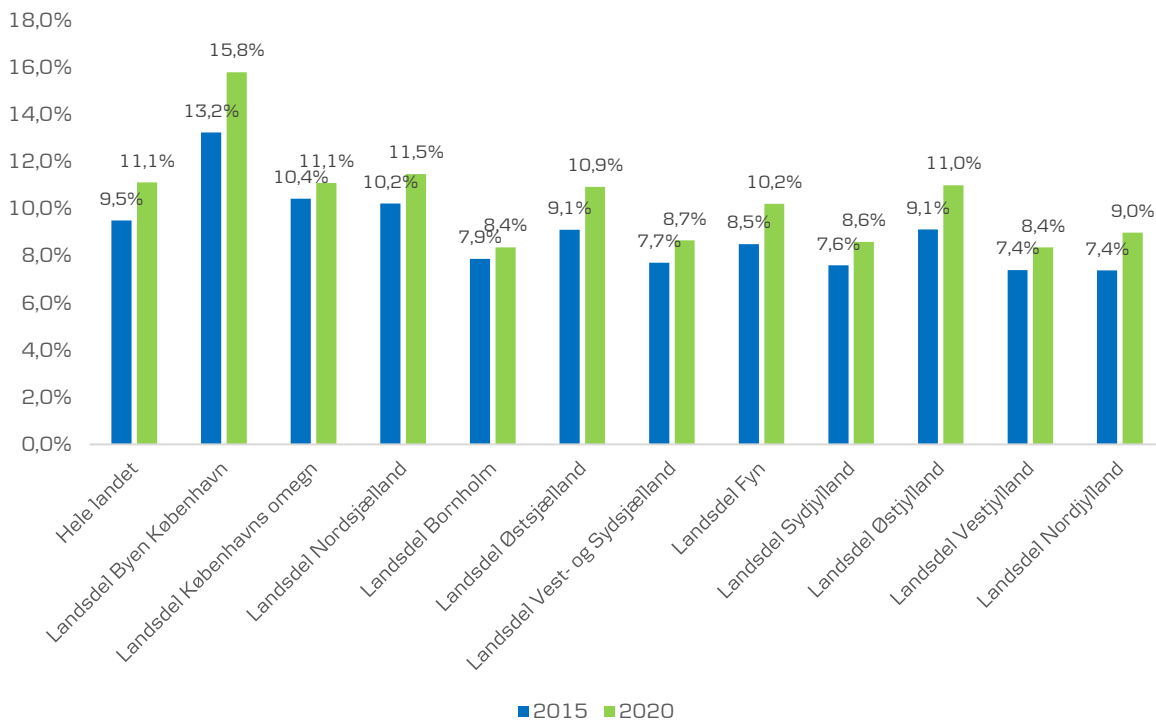
Der er store forskelle, hvis vi sammenligner fædres afholdelse af barsel på landsdele. Fædrene i København tager den længste barsel med i gennemsnit 50 dage i 2020, hvilket er en stigning på 19 procent siden 2015. I den modsatte ende er fædrene i Vestjylland, som i gennemsnit tog 26,1 dages barsel i 2020, hvilket svarer til en stigning på 14 procent fra 2015. De københavnske mænd holder altså dermed næsten dobbelt så meget barsel, som mænd fra Vestjylland eller Sydjylland.

Tabel. Fædres barselsdage i 2015 og 2020 på landsdele

Antal barselsdage for faren	2015	2020	Stigning	Rangering efter antal dage i 2020
Landsdel Byen København	41,9	50	19%	1
Landsdel Nordsjælland	32	36,6	14%	2
Landsdel Københavns omegn	33	35,4	7%	3
Landsdel Østsjælland	28,8	35	22%	5
Landsdel Østjylland	28,4	34,5	21%	6
Landsdel Fyn	26,4	31,8	20%	7
Landsdel Nordjylland	22,7	27,9	23%	8
Landsdel Vest- og Sydsjælland	24,2	27,5	14%	9
Landsdel Bornholm	25,1	27,2	8%	10
Landsdel Sydjylland	23,4	26,8	15%	11
Landsdel Vestjylland	22,8	26,1	14%	12
Gennemsnit - hele landet	29,7	35	18%	-

Hvis vi ser på, hvor stor en andel af barslen fædrene tager i de enkelte landsdele, er det ligeledes i København, at faren tager den største del. Næsten 16 procent af barsel holdes af faren i 2020, mens fædre på Bornholm og i Vestjylland afholder den mindste andel af barslen med 8,4 procent.

Figur. Fædres andel af barslen i 2015 og 2020 på landsdele

Der kan være flere forklaringer på forskellene på fædres barsel i de enkelte landsdele, men én af dem er formentlig, at der ses en sammenhæng mellem uddannelse, og hvor lang barsel faren afholder. Derudover kan det også have betydning, hvilken sektor man er ansat i. Så længden på barslen kan afhænge af de muligheder, man har for at tage barslen. Det uddybes i det efterfølgende.

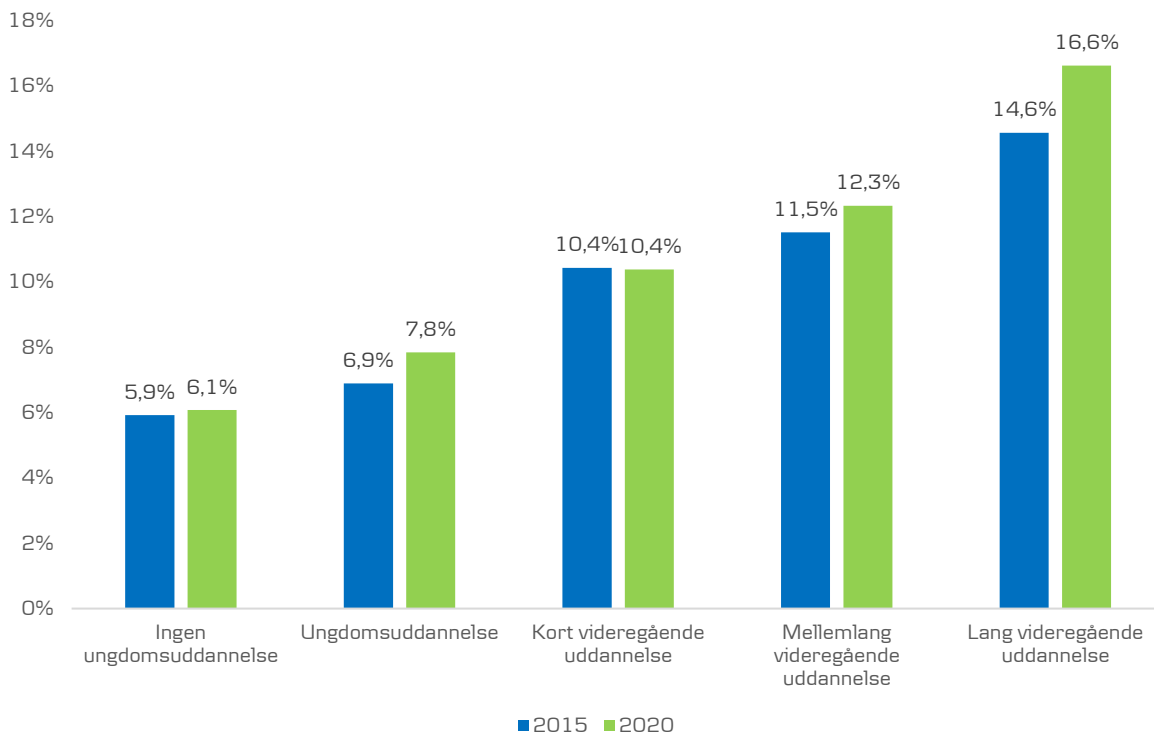
Længden af barsel hænger tæt sammen med uddannelsesniveau

Uddannelsesniveauet spiller en rolle for længden af barslen, og det gælder både for kvinder og mænd. Men det er modsatrettet fortegn. Overordnet stiger længden af barslen for faren med uddannelsesniveauet, altså jo længere uddannelse, jo længere barsel. Det omvendte gælder for kvinden, hvor hendes barsel bliver kortere, jo længere uddannelse hun har.

Faren afholdt i 2020 i gennemsnit den historisk set længste barsel på 58,1 dage, hvor begge forældre har en lang videregående uddannelse. Omvendt afholdt moren i 2020 i gennemsnit den historisk set korteste barsel blandt kvinder på 256,2 dage, hvor begge forældre har en lang videregående uddannelse. Det er ligeledes fædre med lang, videregående uddannelse, der har flyttet sig mest på længden af barslen fra 2015 til 2020.

Den korteste barsel holdt faren i 2020 i gennemsnit med 14,5 dage i de parforhold, hvor begge forældre ingen ungdomsuddannelse har. Her afholdt moren i gennemsnit den længste barsel på 301,4 dage.

Figur. Fædres andel af barsel afhængig af uddannelse

Kilde: www.statistikbanken.dk/LIGEF11. Uafhængig af morens uddannelsesniveau.

Overordnet hænger disse forskelle i barsel på uddannelsesniveau formentlig sammen med, at mænd med lang uddannelse i højere grad har løn under barsel, og at det derfor ikke har økonomisk betydning, at man afholder barslen. Det kan alt andet lige gøre beslutningen lettere for familien. Samtidig kan bedre muligheder for at holde barsel via sin arbejdsplads også være med til, at det er en del af kulturen på arbejdspladsen.

Når vi så ser på forskellene på landsplan, og at det lige er de københavnske fædre, der skiller sig ud med den længste barsel, kan det hænge sammen med, at de i højere grad har bedre vilkår for at holde barsel via deres arbejde, samtidig med at koncentrationen af fædre med højere uddannelse er forholdsvis høj i København.

At de vestjyske fædre holder kortest barsel, kan så omvendt hænge sammen med de muligheder, faren har for at holde barsel via sit arbejde. Vestjylland er blandt de landsdele, hvor en relativt stor andel af mændene har en erhvervsfaglig uddannelse, og de er blandt de grupper, der holder kortest barsel.

Barsel kan koste på pensionen – endnu mest et regnestykke relevant for kvinden

I Danmark er det fortsat kvinden, der afholder størstedelen af barslen. Når man tager beslutningen om barsel er det vigtigt at tage højde for, hvilken betydning det har for ens opsparing til pension og forsikringer.

Hvis du for eksempel er på barsel i sammenlagt to år og ikke får indbetalt til pension i to gange et halvt år, kan du komme til at mangle penge den dag, du går på pension. Afhængig af din løn og størrelsen af din indbetaling kan det blive mere end hundrede tusind kroner, du kan komme til at mangle (se tabellen nedenfor). En løsning kan være at opretholde pensionsindbetalingerne i barselsperioden. Alternativt kan det være en god idé at øge indbetalingerne senere i arbejdslivet. Hvad der er det bedste at gøre afhænger af, hvad der kan passe ind i ens økonomi.

Tabel. Eksempel ved afholdelse af to gange et halvt års barsel uden løn og indbetaling til pension i alderen 30 og 33 år. Hvad kan du komme til at mangle i pensionsopsparing ved pensionering?

Løn	Mangler ved pensionstidspunktet
400.000 kr.	124.000
500.000 kr.	154.000
600.000 kr.	185.000
700.000 kr.	216.000

Note: Forudsat en indbetalingsprocent på 15 %. Al indbetaling går til opsparing. Pensionsalderen er 69 år. Forrentning svarende til samfundsforudsætninger.

Øremærket barsel til fædre

Det er politisk besluttet, at mænd skal have en større del af barslen og derfor nu er øremærket manden. Fra og med 2. august 2022 deles barselsorloven lige mellem forældrene, hvilket vil give faren ret til 11 ugers barsel.

Denne udvikling kan betyde, at der også kan komme mere økonomisk ligestilling i hjemmene. De traditionelle roller i familien, hvor det primært er kvinden, der tager langt størstedelen af barslen og går ned i tid, mens børnene er små, er så småt ved at forandre sig. På den længere bane kan denne udvikling med mere ligestilling på barselsområdet betyde, at mænd og kvinders økonomi nærmer sig hinanden inden for både løn og pension.

Ifølge Danica Pensions beregninger skal kvinder - alene på grund af forskellen i barsel - spare op mod 4 procent mere op til pension end mænd fra de er 30 år. Det afhænger af den samlede periode på barsel og fraværet af pensionsindbetalinger. Med andre ord er forskellen i barsel med til at skabe mere ulighed mellem mænd og kvinders indkomst.

Barselsperioden ligger typisk tidligt i opsparingsfasen, og det er netop de indbetalinger, man foretager i starten af karrieren, der fylder mest, når man når pensionsalderen. Derfor kan forskellen mellem mænd og kvinders økonomi blive mindre, når fædre tager flere dage på barsel.

En del fædre vil formentlig få løn under barsel, hvilket betyder, at de også fortsat vil betale ind på deres pensionsordning. Men hvis de ikke gør det, kan 11 ugers barsel få en betydning for pensionsopsparingen, og konsekvensen afhænger blandt andet af, hvor meget man indbetaler hver måned til pension., og hvor gammel faren er.

Tablel. Eksempel på betydning af 11 ugers indbetaling til pension ved forskellige indbetalinger og alder på tidspunktet for indbetaling (antager at man indbetaler 12 procent af ens løn til pension)

Løn	Indb. pr. måned	Indb. i 11 uger	Alder ved indbetaling	
			30 år	33 år
400.000 kr.	5.000 kr.	12.700 kr.	27.300 kr.	25.500 kr.
500.000 kr.	6.250 kr.	15.900 kr.	34.200 kr.	31.900 kr.
600.000 kr.	7.500 kr.	19.000 kr.	40.900 kr.	38.200 kr.
700.000 kr.	8.750 kr.	22.200 kr.	47.800 kr.	44.600 kr.

Anm. Forudsat en indbetalingsprocent på 15 %. Al indbetaling går til opsparing. Pensionsalderen er 69 år. Forrentning svarende til samfundsforudsætninger.

Som det ses af tabellen, kan en manglende indbetaling til pension i 11 uger betyde, at manden eksempelvis kommer til at mangle 34.200 kr., hvis han som 30-årig indbetaler 6.250 kr. om måneden til pension. Og jo mere man indbetaler samt jo yngre man er, jo større betydning har den manglende indbetaling for opsparingen ved pensionstidspunktet.

Samtidig kan man bruge tabellen til at se, hvad de 11 uger eventuelt kan have af betydning for kvindens pensionsopsparing. Hvis man forestiller sig, at kvinden i de 11 uger, som manden nu kan tage barslen, ikke havde indbetalt til pension, men så gør det nu. Får hun som 30-årig ved en månedlig indbetaling på eksempelvis 7.500 kr. en øget pensionsopsparing på 40.900 kr. ved pensionstidspunktet.

Det skal nævnes, at der ikke umiddelbart er studier, der viser en langsigtet effekt på kvinders løn af øremærket barsel til mænd.